

Cikkismertetés: Közvélekedés a kábítószer-függőségről és a mentális betegségekről

Article review: Public Views About Drug Addiction and Mental Illness

Ismertető: Barna Grétaⁱ ✉

Ismertetett cikk: Colleen LB, McGinty EE, Pescosolido BA, et al. Stigma, Discrimination, Treatment Effectiveness, and Policy: Public Views About Drug Addiction and Mental Illness. *Psychiatr Serv.* 2014 Oct 65(10), 1269–1272. doi: [10.1176/appi.ps.201400140](https://doi.org/10.1176/appi.ps.201400140)

Beküldve: 2020. 11. 21.

Doi: 10.24365/ef.v62i1.657

Kulcsszavak: mentális zavar; drogfüggőség; stigmatizáció; diszkrimináció
Keywords: mental illness; drug addiction; stigmatization; discrimination

Korábbi kutatások alapján egyértelműen megállapítható, hogy a mentális zavarban szenvedőkkel szemben a közvélemény hozzáállása alapvetően negatív, melynek mértéke az Általános Szociális Felmérés (General Social Survey, GSS) – melyet az Amerikai Egyesült Államokban végeztek el – 1999-es és 2006-os adatait összehasonlítva csekély mértékben változott. Az egyének igénye továbbra is igen magas arra, hogy elkerüljék a mentális zavarban szenvedőket, és többnyire veszélyesnek tartják őket. Bár kevesebb információ áll rendelkezésre a drogfüggőségben szenvedők elítélését illetően, mégis megállapítható, hogy az egyének attitűdje negatívabb a drogfogyasztó személyekkel szemben, mint a mentális zavaroktól szenvedők iránt.

Ennek érdekében született meg egy webalapú nemzeti közvélemény-tanulmány (n=709), amelyben négy területen vizsgálták a nyilvánosság hozzáállását: megbélyegzés, diszkrimináció, kezelés hatékonysága és politikai támogatás. A válaszadókat a drogfüggőséghez vagy a mentális zavarhoz való viszonyukról kérdezték. Részmintás megközelítést alkalmazva a 709 válaszadó felét véletlenszerűen választották ki a kábítószer-függőséghez, illetve mentális zavarokhoz való hozzáállást vizsgáló felmérési kérdések megválaszolásához. A válaszadók szocio-

demográfiai jellemzőit összehasonlítva nem volt

szignifikáns különbség a két csoport között. A nemzeti arányokkal összehangban a súlyozott minta 51%-a (n=359) nő, 34%-a nem fehér (n=189), illetve életkoruk 47 és 75 év közötti volt. A kutatás során először stigmatizáció fokát felmérő kérdéseket tettek fel a kábítószer-függőségben vagy mentális zavarokban szenvedőktől való társadalmi távolság iránti vágy mérésére. Másodszor a diszkrimináció elfogadhatóságával kapcsolatos attitűdök mérésére került sor. Harmadszor pedig a válaszadók hozzáállását tanulmányozták a kezelés hatékonyságához. Végül pedig azt is vizsgálták, hogy a válaszadók mennyire támogatják az alábbi négy szakpolitikai elemet: a biztosítási paritást és az állami kezelést, valamint a lakhatásra és a munkahelyek támogatására fordított kiadásokat. Az összes választ 7 pontos Likert-skálán helyezték el. Khí-négyszet próbát használtak továbbá annak felmérésére, hogy a közvélemény attitűdje különbözik-e attól függően, hogy a válaszadók a tétel drogfüggőségre vagy mentális zavarokra készített változatát tekintették-e meg. A válaszadók attitűdjei és szociodemográfiai jellemzőik közötti összefüggéseket – beleértve az életkort, a nemet, az etnicitást, az iskolázottságot és a

ⁱ Debreceni Egyetem Népegészségügyi Kar, Debrecen

politikai hovatartozást – logisztikus regressziós modellekkel vizsgálták.

Az eredmények szerint lényegesen több negatív hozzáállást mutatnak az emberek a kábítószer-függőségben szenvedők felé, mint a mentális zavarokban szenvedőkkel szemben. Általánosságban elmondható, hogy igen magas a társadalmi távolság iránti vágy ezen személyekkel kapcsolatban, a közvélemény a diszkriminációjukat sem tekinti nagy problémának, továbbá azt sem tartja helyénvalónak, hogy a munkáltató „ilyen” embereket foglalkoztasson, valamint lakhatásukat is megtagadná. A kezelés hatékonyságával és a gyógyulással kapcsolatban is úgy gondolják a válaszadók, hogy a kezelés hatástalan és ezen személyek már nem gyógyulhatnak meg, és nem térhetnek vissza a normális életbe. A válaszadók a kábítószerfüggőségben szenvedő emberek megsegítésére irányuló állami politikákkal szemben is magasabb szintű ellenállásról számoltak be, mint a mentális zavarokban szenvedőknél.

A kevésbé szimpatizáló nézetek alapja az a társadalmi ambivalencia lehet, hogy a kábítószer-fogyasztási problémákat kezelendő orvosi állapotnak kell-e tekinteni (hasonlóan más krónikus egészségi állapotokhoz, mint például a cukorbetegség vagy a szívbetegség), vagy

inkább személyes kudarc, amit csak le kell győzni. A mentális zavarok helyett a függőséget gyakran erkölcsi hiányosságnak tartják, és a kábítószer-fogyasztás törvénytelenége megerősíti ezt a perspektívát. Valószínű, hogy a kábítószer-függőséget kísérő, társadalmilag elfogadhatatlan magatartás (például a bűnözés) fokozza a társadalmi előítéletet.

Bár a viselkedési egészség területén egyre inkább hangsúlyozzák az integrációt, az eredmények szerint szükség lehet arra, hogy a támogatók eltérő megközelítéseket fogadjanak el a megbélyegzés csökkentése és a politikai célok előmozdítása érdekében, figyelembe véve a kábítószer-függőséggel és a mentális zavarokkal kapcsolatos közhiedelmek és attitűdök hátterét. Erre példa, hogy a HIV-vel kapcsolatos kutatások alátámasztják azt az elképzelést, hogy a kezelhetőség nyilvános ismertségének növelése csökkentheti az érintett személyekkel szembeni megbélyegzést és diszkriminációt. Érdemes lenne jobban megérteni, hogy vajon a szenvedélybetegségek vagy a mentális zavarok kezelhetőként való ábrázolása csökkentené-e a stigmát a közvélemény részéről, amely már megszokta, hogy a mentális zavarokban vagy kábítószer-függőségben szenvedő, kezeletlen egyéneket a média általában zilált, gyakran hajléktalan és potenciálisan veszélyes elemeként ábrázolja.

TANULSÁGOK A HAZAI SZAKEMBEREK SZÁMÁRA

A kábítószer-függőség egészségügyi problémaként való kezelése, illetve a mentális zavarok, valamint a drogfüggőség nyilvános ismertségének növelése, és az ezzel szembeni negatív attitűdök hangsúlyozásának elhagyása segítene abban, hogy megértsék az emberek ezen problémák lényegét, és akkor kevésbé stigmatizálnák azokat.